

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pred državno skupščino UJU v Subotici.

Še nekaj dni nas loči od glavne skupščine UJU, ki se vrši dne 27., 28. in 29. t. m. v Subotici.

Zbrali se bodo delegati vseh okrajnih učiteljskih društev v državi, zastopniki vseh poverjeništev UJU in ves glavni odbor, t. j. vodstvo UJU, ki bo predložilo poročilo o delovanju v prejšnjem letu, katero bodo potem delegati presojali in izrekli o njem svoje mnenje.

Na dnevnem redu skupščine je tudi razprava o projektu zakona o narodnih šolah, o reformi učiteljskih in nadaljnji učiteljski izobrazbi ter o nadzorstvu in nadzornikih.

Troje važnih razprav, katerih prvi dve sta vsaka sama zase toliko važni, da bi zahtevali vsega časa, ki se bo porabil za skupščino za temejito obdelavo enega ali drugega vprašanja.

Toda čas je kratek, vprašanj pa premmogo, o katerih se ima razgovoriti in do katerih ima zavzeti svoje stališče učiteljstvo.

Nič manj važna od teh vprašanj so organizacijska vprašanja, ki imajo utrditi našo organizacijo na znotraj in jo izpopolniti. Kakor glede notranjih razmer države, tako je tudi glede notranjih razmer naše organizacije potreba še izpopolnitve, v prvi vrsti pa enotnih naziranj glede te izpopolnitve.

Organizacija deluje, stori mnogo, a prepričani smo, da bi lahko dosegla še mnogo več in bi delovala lahko še precizneje, samo treba bi bilo aparat izpopolniti. Vprašanja našega stanovskega tiska se še nismo lotili, pustimo, da se razvija samo in vendar je to prva in glavna gonilna sila vsega našega aparata.

V prejšnjem letu smo imeli izmeno v predsedstvu. V Beogradu, v naši cen-

tra, so se razpalili duhovi tako daleč, da sta si demokratični učiteljski klub in radikalni učiteljski klub osnovala celo vsak svoje glasi, o. »Slobodni Narod« in »Svetlost«, v katerih so se razpravljale političke strankarske strasti in se je naša stanovska in strokovna vprašanja presojala le s političko strankarskega vidika. Da se je izvršila strankarsko politička zloraba naše organizacije in centralnega organa, je dognana stvar in zato je bila izprememba potrebna in umestna.

Treba je bilo, da so se postavile na čelo naše organizacije vodilne osebe, ki so se čutile v prvi vrsti kot stanovske in strokovne osebnosti in so umele tolerirati tudi druga političko-strankarska naziranja in prepričanja ter so varovala strokovni značaj naše organizacije, upoštevajoč, da združuje naše Udruženje članne raznih naprednih političko-strankarskih frakcij na stanovski in strokovni platformi in zavedajoč se, da se mora pridobiti članstvo vseh teh frakcij, da se bo vsaka pri svoji stranki zavzemala za skupne stanovske in strokovne dobrine in skupna, v UJU skupno ugotovljena stanovska in strokovna vprašanja.

Priti moramo tako daleč, da se bodo vsi naši člani čutili v prvi vrsti stanovske in strokovne osebnosti in bodo tudi pri svojih strankah skušali dosežati, da se bodo naša stanovska in strokovna vprašanja presojala s strokovnega in ne zgolj strankarskega vidika, kar je često v škodo pravi rešitvi.

Pričakujemo, da se bo v tem pravcu razvijala tudi predstoječa skupščina, ker zavajanje v druge smeri bi skupščino le oviralo pri njenem delu in bi slabilo njene uspehe.

Nujne izpremembe vladnega projekta šolskega zakona.

(Učit. društvo za Mežiško dolino o vladnem projektu osnovnošolskega zakona.)

Zavest prevažne nacionalne naloge, ki jo izvršuje šola in učiteljstvo na naši meji, nam nalaga dolžnost, da še enkrat z vsem poudarkom opozorimo na nekatere točke, določbe in hibe v vladnem projektu osnovnošolskega zakona, ki lahko postanejo usodne za razvoj vsega našega podeželskega, zlasti pa še obmejnega šolstva.

I. Od osnovne šole vobče, posebej pa še od obmejne šole se zahteva, da vzgajajo mladino k državljski in narodni zavesti in polagajo duhovne temelje vsemu kulturnemu in gospodarskemu napredku naroda. Te svoje naloge pa ne izpolni šola nikdar in pod nobenim pogojem, ako sprejme deco z dovršenim šestim in jo odpusti z dovršenim dvanaajstim starostnim letom. Vzemite šoli možnost vplivanja na zrelejšo deco in vzeli ste nam glavni pogoji za uspešno

izvenšolsko delo. Šola, ki prepušča dvanaajstletno deco njeni usodi, ni vredna denarja, ki se zanjo trosi. Kdor jo zagovarja, naj nam več ne govori o napredku, o narodni vzgoji in izvenšolskem delu učiteljstva. Pri skrajšani učni dobi moramo brez pogojnno zahtevati, da se vstop v šolo vrši v zrelejši dobi pri šestletni šoli z dovršenim osmim letom. Tu ne moremo in ne smemo popuščati.

II. Vladni projekt ne vsebuje ničesar, kar bi olajšalo položaj učiteljstva na obmejnih šolah; nasprotno on naravnost zapostavlja enorazrednice, najštevilnejši tip podeželske in obmejne šole, ker učiteljem na njih niti ne priznava upraviteljske doklade.

Šolskega vprašanja na naši meji ne smatramo kot rešenega, dokler ostanejo te šole kazenske štabije za učiteljstvo, dokler ne prodre spoznanje, da mora

pažnju da ima da se čita o njoj. Kad bude čas o predavanju te methodske jedinice deca će pričati sama sve šta ko zna o mački. Jedno drugo dopunjavače, ispravljaje, takmičiće se, pitati učitelja i t. d. a učitelj će to sve analizovati i sistematizirati dok se ne postigne željeni rezultat koji je došao samoradnjom.

Dakle suština je ovog metoda kao što sam napred kazao samoradnja. Učenik se sam uči i sam radi. Učitelj ima samo da rukovodi i upućuje a pomaže samo onda kad učenik traži njegovu pomoć ili oseća potrebu nje.

Uzmimo jedan primer iz geografije. Na redu je n. pr. da se uči izvesnog dana o slivu Dunava. Na 2—3 dana pre toga predavanje obešena je o zidu karta sliva Dunavskog. Deca imaju sama da posmatraju teren, da čitaju planine, reke, gradove, obeležavaju granice, i da do određenog dana za predavanje upišu sama u svoje vezbanke šta misle da treba kazati učitelju o tome slivu. Za to vreme ona će i raspitivati se o tome slivu kod poznatih da li bi im oni mogli kazati što treba

tam, kjer ima narod eno samo šolo, biti ta čim vzornejše urejena in učiteljstvo na njih po svoji splošni in strokovni izobrazbi čim bolj kvalificirano, dokler se ne zavemo, da je nezdravo in nedemokratično, ako država izdaja sorazmerno s številom prebivalstva za šolanje mestne dece najmanj desetkrat toliko kot za šolanje kmetske.

Zato stavljamo upravičeno sedeže zahteve:

1. Člen 40, uradniškega zakona se naj prenese v osnovnošolski zakon s točnejšimi določbami glede predvidenih ugodnosti in s posebnim ozirom na obmejne enorazrednice.

2. Spremenijo se naj one točke v zakonskem projektu, ki nalagajo kmetskim občinam razna šolska bremena vsaj v toliko, da prevzame država eno izdatke, ki jih je pri nas že dosedaj nosila, predsvem izdatke za upraviteljske doklade, ker te doklade bi majhne kmetske občine neprimerno težje obremenjevale kot mestne. Nič boli ne otežuje našega položaja na kmetih kot gmotna odvisnost od občine. Upraviteljska doklada se naj zviša od predvidenega beraškega zneska vsaj toliko, da bo predstavljala skromno odškodnino za upraviteljsko delo ter se priznai tudi upraviteljem enorazrednic. Nadalje se država ne okoriščaj z bremenimi, naloženimi kmetskim občinam in ne odtegui najemniške vrednosti naravnega stanovanja od učiteljeve stanarine, tako da ostaja učitelju samo odij, da ima občina radi njega izdatke.

3. Učitelju v selu se priznai vsaj ena ugodnost, ki bi napram ugodnostim mestne službe v resnici kaj zalegla. On imej, ako je poročen in stalen, pravo do primerno velikega zemljišča za vrt in sadonosnik. Zakon naj določi minimalni obseg tega zemljišča. Upravičenost te zahteve utemeljuje že sama očitna potreba, da imej učitelj, živč in delujoč med kmetskim narodom priliko, da se vsaj v eni panogi kmetskega gospodarstva lahko praktično udejevuje.

4. V zakon se naj sprejmejo določbe, ki bodo omogočile ustanavljanje kmetijsko-nadajevalnih šol in tečajev, njih vzdrževanje iz državnih sredstev in

ustanovitve inštitucij za strokovno izobrazbo učiteljstva, nadalje določbe, ki bodo nalagale šolskim oblastim in korporacijam v breme državnega proračuna skrb za podvig šolskega vrtnarstva. Višje strokovno izobraževalnišče za učitelje (višja pedagoška šola) ne imej samo namena, odtegovati nadarjene učitelje podeželski šoli in jih usposabljeti za meščansko šolo in upravno službo, ampak ono bodi tudi in predvsem namenjeno izobrazbi učiteljstva za kulturno poslanstvo med kmetskim narodom.

5. Krajni šolski odbori, sestavljeni po določilih vladnega projekta, bi bili po večini zelo konservativne korporacije, ki bi se čutile v prvi vrsti poklicane zastopati gmotne interese politične občine, ne pa kulturnih interesov šolske občine. Ker na drugi strani že najnujnejši šolski izdatki močno obremenjujejo majhne občine, ni pričakovati niti po preteku desetletij, da dobimo po vseh kmetskih občinah potrebne šolske zgradbe in analfabetizem bi še dolgo cvetel v naši državi. Zato naj bi prevzel bremena za šolske zgradbe, za nakup šolskega zemljišča in za večja popravila srez. Sreski šolski odbori, ki jih danes v zakonskem projektu pogrešamo, bi lahko postali najinicijativnejši šolski in prosvetni činiteљи na meji in bi bili krepak protiutež preširanemu in nezdravemu birokratizmu, ki bi ga uvajal zakon v oblik vladnega načrta. Ti sreski šolski odbori bi prevzeli tudi posle, ki se pod nobenim pogojem ne bi smeli nalagati krajnim šolskim odborom, kakor nalaganje denarnih kazni roditeljem radi neopravičenih šolskih zamud njih otrok. Oni bi razbremenili tudi oblastne šolske odbore in prosvetne oblasti, da ne bi izgubili pri množici malenkostnih poslov možnost inicijativnega in velikopoteznega dela za prospeh šole in prosvete.

6. Zakon naj ne utesnuje po nepotrebnem možnosti izbora dobrih sreskih in oblaštnih šolskih nadzornikov s predpisi o njih diplomski izobrazbi, ki v prav zadnji meri odločuje pri kvalifikaciji za nadzorniški poklic v katerem pomenja osebnost in praktična izkušnja več kot vse drugo.

Vestnik meščanskih šol.

— Meščanska šola v Slovenigradu. Ponavljalni izpiti čez vse štiri razrede se vrše dne 24. avgusta. Izpiti privatistov čez vse štiri razrede se vrše dne 25. avgusta, končni izpiti pa od 26. do 31. avgusta. Vsi izpiti se prično ob 8. uri. Vpisovanje se vrši dne 1. septembra od 8. do 12. ure. Učenci, ki vstopijo na novo, morajo priti v spremstvu star-

šev ali njih namestnikov ter prinesiti s seboj zadnje izpričevalo, krstni list in izkaz o cepljenih kozah. — Ravnatelj.

— Za meščansko-šolske učitelje je izšel poseben »Ročni katalog« z zapiski kom samo za posamezne predmete za 200 učencev. Pri naročilu teh katalogov naj se pripomni »za meščanske šole« ali samo »za posamezne predmete«. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Pristopite k „Jugoslovenski Matici“.

da znaju, razgovaraće se između sebe i razbirati da li je ko n. pr. putovao u koji kraj ili mesto u tome slivu. Možda će ko znati koju priču ili pesmu ili događaj koji se desio u kom kraju tog sliva. Zatim će i učitelj upućivati decu na članke iz čitanke ili udžbenika ili kakvog dečjeg lista gde se može naći materijala za razgovor na času.

Pored literature, koja je na meti u školi, izloženi su na vidnom mestu prirodni produkti tog kraja, razne slike, stereoskop i dr. što predstavlja karakteristične stvari u tome slivu i t. d.

Na času ima nastavnik samo da ispituje decu o svemu što ona znaju i što su sama naučila i da odgovara na njihova pitanja. Zgodnim načinom učitelj će skretati učenicima pažnju da kazuju i ono što ona znaju ali se nisu setila da kažu. Posle će on sve to da sistematizuje i primeni.

Na isti način može da se postupa i pri predavanju istorije (zgodovine), veronauke, očigledne nastave (nazorni nauk), računa, geometrije, crtanja (risanja) i ručnog rada.

Gradivo potrebno za razradivanje predmeta na časovima mogu i treba da zbiraju sami učenici ranije, pre časa na kome će se predavati. Za crtanje učenici će spremati predmete iz svoje okoline i geometrijske oblike i crteže, hartiju i t. d. a tako isto i za ostale predmete potrebne crteže, modele, priče i t. d. Ako učenici nisu još dobro savladali čitanje mogu im stariji čitati ili pričati (pripovedovati) što iz pričitanog o predmetu. U razredu se samo dopunjava, objašnjuje ono što ne razumeju.

Škola po sistemu gde Parkhurst podeljena je na t. zvane »laboratorije« za svaki nastavni predmet. To su sobe ili učionice snabdevene svima potrebnim sredstvima za dotični predmet, knjigama i ostalim potrebama i svaka je takva soba poverena nadzoru jednoga učitelja. Za vreme koje je određeno za rad učenici - ce jednog istog razreda rasporede se u grupe po predmetima koje želi koji učenik da uči i idu u »laboratorije«. N. pr. jedni idu u laboratoriju pa prirodne nauke (prirodnoznanstvo),

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIĆ:

Daltonski školski sistem.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanj.)

(Dalje.)

Sve što je potrebno za neko predavanje treba da je na meti u školskoj učionici ili »laboratoriji« — pre određenog časa. N. pr. učenici imaju da uče prema rasporedu u četvrtak o mački. Već s poneconika je u školi obešena na zidu slika mačke. Deca će je čuteći posmatrati; za vreme odmora između sebe razgovaraje o mački, o kojoj će učiti u četvrtak; kod kuće će pitati roditelje, braću, sestre ili koga bilo da im kaže šta o mački o kojoj će oni učiti u školi; tražiće mačku da je vide, da se igraju s njom, da je posmatraju, molije da im kogod priča kakvu priču o njoj i t. d. Zatim čitaće što iz koje knjige na koju će učitelj skrenuti

Splošne vesti.

— Udeležencem skupščine UJU v Subotici. Kakor smo prejeli brzojavno poročilo, je ministrstvo saobračaja dovolilo le polovično vozno udobnost za udeležence Glavne skupščine UJU. Ministrstvo prosvete je odobrilo vsem udeležencem skupščine dopuste do 3. septembra. Najprikladnejša zveza bo ona z dohodom 7.40 v jutru v Subotici. Drugi prihodi so razvidni v 30. in 31. številki »Učit. Tovarša«. Ker »Učit. Tov.« drugi teden ne izide, bodo vsa eventualna druga navodila med tem časom objavljena v dnevnikih.

— V »Novi Pravdi« od 15. t. m. neki politični somišljenik tov. Lešnika napada oblastnega šolskega nadzornika g. Scheila in mene kot urednika »Učit. tovariša« podtikajoč mi, da sem na zborovanju Učiteljskega društva za Maribor, ki se je vršilo 7. maja t. l. zatajil članek, ki je bil objavljen v obrambo tov. Lešnika v 13. številki »Učit. Tov.« in to za ceno osebnih koristi. Ne bom se opravičeval na podlih anonimnih podtikanjih, sklicujoč se na polnoštevno udeležbo članstva mariborskega društva, ki je čulo moja izvajanja. Slej ko prej sem stal vedno v istu in osebno napram oblasti na načelnem stališču, da je strogo varovati učiteljsko stalnost, da je vsakemu premeščanju odrediti predhodno disciplinsko preiskavo po določilih zakona in jo je izvršiti šele na podlagi pravomočnega pravoreka disciplinske komisije, ter da se lajki nima vmešavati v učiteljska nameščanja in premeščanja. Ker anonimni informator »Nove Pravde« spravlja svoje neresnične navedbe v stik z moralo učiteljstva, ga vprašam, kako se strinja to z njegovo moralo, da iznaša neresnične vesti o zborovanju v javnosti in zakaj se sam ni oglašil na zborovanju, če je bil navzoč? Kako se strinja z moralo to, da se oglašajo dopisnik šele sedaj, po štirih mesecih, ker se je izpremenil politični režim? Zakaj se ni oglašil na zborovanju kak politični somišljenik tov. Lešnika, ki je bil navzoč, če je opazil kako nekorektnost in potrebo obrambe tov. Lešnika? Somišljeniki tov. Lešnika in njega samega vprašamo javno, zakaj niso iznesli na pokrajinski skupščini zadeve — saj je bil tedaj še član UJU — kjer je bil edini pravi forum za to, če so smatrali, da sem kot urednik napravil kako nekorektnost, ker tudi to ne odgovarja tovariški morali, da se me anonimno napada pri nestanovskem časopisju v stanovskih zadevah — zahrbitno z neresničnimi navedbami in podtikanki. Sklicujem se na Lešnikovega političnega somišljenika tov. Hrana, ki je imel priliko vpogleda do mojega uredniškega stališča tudi v izvenjavnem pismenem oziru napram stranki, ravno v istem času, ko trdijo Lešnikovi somišljeniki, da sem ga izdal za ceno osebnih koristi. Imam v rokah tudi pismene dokaze nenaklonjenosti merodajnih faktorjev do mene — čeprav sem bil vedno pristaš njihove stranke — ravno radi tega, ker sem vedno zastopal strogo stanovsko stališče in interese. — V Ljubljani, 15. avgusta 1925. — Ivan Dimnik, urednik »Učit. Tov.«

— Ukinitve privatnih ženskih učiteljskih radi nadprodukcije učitelje. Mini-

ster prosvete g. Velja Vukičević je pod št. O. N. Br. 40.896 od 4. avgusta 1925 na podlagi člena 16. ustave, po katerem morajo vse šole dajati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti in z ozirom na to, da imamo v državi dovoljno državnih učiteljskih, odločil sledeče: Zasebna učiteljska morajo pričeti s šolskim letom 1925/26, s svojo likvidacijo tako, da s tem letom ne smejo otvoriti več prvih razredov. Ukinitve naslednjih razredov se izvrše postopno, tako da bodo s sklepom šolskega leta 1927/28, popolnoma likvidirana vsa zasebna učiteljska. Na ta način bodo likvidirala sledeča ženska zasebna učiteljska: 1. žensko učiteljske usmiljenih sester v Zagrebu, 2. žensko učiteljske sv. Jožefa v Sarajevu, 3. žensko učiteljske Uršulinj v Ljubljani in 4. žensko učiteljske šolskih sester v Mariboru. Uršulinsko zasebno učiteljske v Skofiji Loki pa se mora radi malega števila učenk ukiniti takoj s pričetkom šolskega leta 1925/26. Gospod minister prosvete utemeljuje ta svoj odlok tudi s tem, da ima za tako vzgojo država pravo garancijo samo v državnih šolah, kjer država nastavlja učiteljstvo in nadzira njihovo vzgojno delo.

— Opozorjamo na določbe iz finančnega zakona zadnjih dvanajstih, ki jih prinašamo v »Učiteljskem pravniku«, ker se tičejo posebno onih, ki gredo v pokoj a) ali so bili reaktivirani.

— Kaj vsebuje »Roč. katalog?« Koledar za leto 1925/26, dalje: I. Rodopis vladarske hiše, II. Državni prazniki in obletnice, III. Srezi v Sloveniji, IV. Vstop v drž. službo z obrazcem za prošnjo in navodilom, kako je treba prošnjo opremiti, V. Nastop službe, VI. Prejemki učiteljstva II. in III. kategorije s tabelami in pojasnili, iz katerih je razvidna plača v vsakem posameznem službenem letu in koliko znaša plača na mesec za sance in poročne učitelje osn. in meščanskih šol, VII. Službena doba in napredovanje, VIII. a) Stalnost v službi in b) Stalnost na mestu z obrazci za prošnjo, IX. Povišice sploh, a) Kdaj moraš prositi za povišico osn. in položajne plače in stanarine? b) Kako izpolniš obrazec prošnje? c) Kaj priklopiš prošnji? d) Kako izpolniš uverjenje o službeni dobi. X. Draginske doklade aktivnih učiteljev (ic) II. in III. kat. s tabelami in pojasnili, XI. Drag. doklade upokojujencev vseh vrst (K — Din — s polno in nepolno službeno dobo) s tabelami in pojasnili, XII. Znižane vožnje, XIII. Vojaška služba in učiteljstvo, XIV. Upokojitve sploh, XV. Odmera rodinske pokojnine z navodilom in obrazcem, XVII. Sešilni stroški, XVIII. Davki, XIX. Takse, XX. Pregled šol, učiteljstva in učencev v državi sploh in v % z ozirom na prebivalstvo in površino posameznih oblasti, »Ročni zapisnik za razrednega učitelja« in »Roč. zapisnik« za posamezne predmete. Za mešč. šolske učitelje vsebuje »Roč. katalog le Roč. zapisnik za posamezne predmete za 200 učencev.

— Šolski upravitelji ne morejo izhajati brez »Staleža šolstva in učiteljstva v Sloveniji«. V »Staležu« dobite naslove vseh šol in učiteljstva mariborske in ljubljanske oblasti, krajevni imenik vseh šol, vse šolske okraje. A ne samo osnovno šolstvo, dobite tudi podatke o univerzi v Ljubljani, vseh meščanskih šol ljubljanske in mariborske oblasti, gimnazij, realnih gimnazij, realk, učiteljskih, strokovnih šol: obrtnih, trgovskih, obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol, gospodarskih šol itd. Vsi ti podatki se dobe v »Staležu« iz l. 1923., ki ga je založila Učiteljska tiskarna. Podatki so še vedno točni, ker se stanje šolstva ni izpremenilo. Cena »Staležu« je 10 Din.

— Samo 10 Din stane »Stalež šolstva v Sloveniji« iz l. 1923. To je zadnji »Stalež« in je še vedno točen, ker se stanje šolstva ni izpremenilo od tedaj. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— Kdo naj si nabavi ročni katalog? Vsak aktivni in upokojeni učitelj(ica), otroške vrtnarice in uč. žen. roč. del! Naroča se v Učit. tiskarni. Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din.

drugi za račun, treči za geometrijo i t. d. U »laboratoriji« radi svaki učenik sam za se ili zajedno s drugim učenicima pod rukovodstvom učitelja stručnjaka za taj predmet — starešine te »laboratorije«. Od učenika se traži da vode zapiske o izvršenim radovima. Te zapiske su osnova za metodičko razrađivanje metodske jedinice koja ima da se izuči. Svaki učenik ima ručnu knjižicu za zapisivanje onoga šta je iz kog predmeta naučio tako da na kraju meseca ima jasan pregled onoga šta zna i šta je naučio. Ispiti učenika su drugojačiji od naših ispita. Njima nije cilj da se utvrdi koliko je znanja učenik stekao već koliko ume znanje da primeni (uporabi) i koliko se koristi njim.

Svi koji su imali prilike da vide u školama gde se ovaj Daltonski sistem sprovodi tvrde jednodušno da se njime postižu rezultati za divljenje. Učenici rade s voljom i veoma im je razvijeno interesovanje. Znanja dobivena ovako samostalnim radom i sopstvenim trudom trajnija su, potpunija i jasnija nego znanja koja se dobivaju dosadašnjim metodom predavanja.

Nije bez interesa čuti i mišljenje učitelja koji rade u tim školama. Oni vele da je disciplina vrlo prirodna; učenici

rade bez prinude, interesujući se za sve, imaju jednu opredeljeno celj. Dopada im se što mogu da rade koliko hoće i što vole. Učitelj je samo pomoćnik deci u radu i savetnik njihov. Kad im pomogne i savetuje on uviđa kako se svaki dan uveličavaju njihove simpatije prema njemu a istovremeno on lako otkriva njihove nedostatke i sposobnosti. Ispitivani su i učenici koji su učili u ovoj školi da kažu svoje mišljenje o tome metodi, pa su i oni oduševljeni njime i nalaze da sve što su naučili znaju da im to treba a ono što su prede učili ne znaju za što im je bilo to potrebno.

Dakle ovaj je sistem originalan. I mislim da o njemu treba i naše učiteljstvo da se upozna i po mogućstvu što i upotrebi.

R. D.:

Na orožni vaji.

(Dalje.)

Nekoliko o našem vojaškim življenju. Ob ½5. uri zjutraj zatrobi na dvorišču. Znak, da je treba vstati. Vendar že dolgo poprej ni miru v vojašnici. Pridejo naši »pósilni« (posel, sluga), da nam očistijo uniforme, čevlje, prinesejo vode v

— Ročni katalog za leto 1925/26 predelan in izpopolnjen je že izšel in stane trdo vezan 16 — Din. Naroča se pri Učit. tiskarni. Ker je naklada Roč. k. z ozirom na število učiteljstva v Sloveniji majhna, naj se učiteljstvo požuri z naročili.

— Učiteljski ročni katalog. Pravkar je izšel učiteljski ročni katalog, ki bo učiteljstvu posebno dobro služil pri izračunavanju plače, povšice, penzije itd. Obsega vse obrazce in navodila, kako je opremiti prošnje za službena mesta. Podrobno in natančno je poučilo o draginskih dokladah za aktivne in upokojene učitelje, s posebnimi tabelami. Pregleden je izčrpek o vozilih udobnostih na železnici. Natančna so vsa navodila za vojaško službo učiteljstva. V zapisniku so dalje vsi obrazci in navodila za prošnjo za upokojitve. Vdove in sirote dobe vsa navodila, kako jim je postopati, da dobe vdobitno in kolika jim pripada. Kdor se službeno seli, dobi vsa navodila za sestavo selitvenega računa v katalogu. Dalje vsebuje katalog točna navodila o davkih, ki jih mora plačevati učiteljstvo in zelo praktičen izčrpek vseh šolskih in osebnih taks (kolektivine), s katerimi imajo opraviti učitelji. Ob sklepu je pregled, statistika vsega osnovnega šolstva v naši državi. Zapisnik je nujno potreben za vse osnovnošolsko učiteljstvo, otroške vrtnarice, ker ima tudi predpise zanje, učiteljce ženskih ročnih del in meščanskošolske učitelje, ker je zanje posebej tudi zadaj katalog za redovanje za posamezne predmete.

— Zakaj naj poseduje vsaka učna oseba »Roč. katalog?« Ker dobi v njem vsa potrebna navodila in pojasnila, ki jih rabi skoro dnevno! Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din. Naroča se pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— Nekateri tovariši nam pošiljajo fotografične slike skupin od predstav na šolskih odrih. Te slike nam prav dobro služijo, ker z njimi lahko postrežemo vsem tovarišem, ki se obračajo do nas glede opreme in kostumov za razne igre. Še bolj pa bi potrebovali fotografičnih slik šolskega odra samega in kulis ter k temu opisa, kako je šolski oder sestavljen in kako se ga naredi. Potrebovali bi detajlnih skic za zložljive šolske odre. Vsak tovariš naj da fotografirati svoj šolski oder in naj nam pošlje sliko ter priloži tudi opis odra. Če ima, naj pošlje tudi skice o detajlih. Po tem je največ povpraševanja in s tem bodete najbolj ustregli drugim tovarišem.

— Zavedna mladina v Petrovčah.

Agilnost in dobrosrčnost tukajšnjih mladih dijakinj in dijakov, na čelu gđc. Marice Vodenikove, se je izkazala na »domači« veselici, katere čisti dobiček v znesku 166 Din so mladi privedili darovali v prid ubogi šolski mladini petrovske šole. Hvala! Živela zavedna mladina!

— Dar. Povodom nekega rodbinskega slavlja je daroval posestnik g. Fran Teržan 100 Din za šolarsko knjižnico v Petrovčah. Hvala mu!

— Poročila sta se na Brdu tov. Nuša Kersnikova, hčerka pok. pisatelja Janko Kersnika z g. Jožetom Zorkom, odvetniškim koncipijentom v Mariboru. Čestitam!

— UDELEŽENCI, ki reflektirajo na uverjenje za polovično vožnjo, oziroma za četrtinsko s parobrodom do Beograda, naj se tako zglašijo pri Pov. UJU Ljubljano in naj prilože frankirano kuverto z naslovom, da jim dopošljemo rešenja.

— Umrl je na Vrhniki tov. Vinko Levstik, nadučitelj v pokuju, N. v m. p.!

— Kupim harmoniko. Ceno in opis pošljite upravitelju šole Gradac pri Črnomlju.

— Tovarišem na orožni vaji svetujem, da poskusijo obraniti se stenic tako kakor mi za časa mobilizacije. Prišji smo iz Maribora v Gorico v takozvano Vogl-kasarno v istoimeni ulici, 48. p. p.,

ki je tukaj ložiral, je že pred tremi meseci odšel na bojišče in do našega prihoda ni nikdo več v njej stanoval. Lahko si mislite, da so nas sprejele prelačne stence z »odprtimi rokami« in nas vroče »poljubovale« do ranega jutra, ko smo vstali govabvi po celem telesu. Pritožili smo se pri našem poveljniku bivšemu realnemu profesorju iz Maribora. Na njegov nasvet in za njegov denar smo kupili 1 kg tobačnega izvlečka pri kmetijski družbi za eno srebrno petačo. Nato smo ekstrakt še nekoliko razredčili z vodo, potem pa smo namazali s čopičem vse kote spojke, sklopi, špranje pri »kabalcah«, mizah, klopih, vratih itd. In glej, stepice so zginile takoj kakor kofra. Do našega odhoda 10. decembra 1914. leta se nikdo ni več pritožil zaradi stenic. Ako bodete, tovariši, napravili tudi ta poskus, blagovolite nam poročati o uspehu na tem mestu. — Luži.

— Domoznanstvo za osnovne šole, sestavlil Josip Brinar. Cena vez. izvodu 20 Din.

Brinarjevo »Domoznanstvo« prinaša vso tisto domoznansko snov, ki jo predpisuje novi »nastavni plan« za 4. razred osnovnih šol (glej prilogo k »Osnovni Nastavi« br. 1.).

Prvi del knjige obravnava Slovenijo in nato vso našo kraljevino po zakroženih kulturno-zemljepisnih slikah. Drugi del »Domoznanstva« pa podaje v 44 vzorno sestavljenih slikah vse važne dogodke iz zgodovine troimenega našega naroda. V zgodovinskih slikah je posebno naglašena etična stran ter izვენevajo zgodovinski orisi v akorde domoljubja, bratske sloge in sličnih vzorov.

»Domoznanstvo« se odlikuje po jedrnatem slogu in preglednosti ter kaže v vsem, da je praktično delo izkušenega šolnika.

V istem založništvu (Goričar & Leskošek v Celju) je dobil učno knjigo »J. Brinar, Slovenska vadnica« za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaie iz slovnice, pravopisa in spisja. Cena vez. izvodu 24 Din.

Brinarjeva »Slovenska vadnica« ni morebiti suhoparen slovniški učenik, marveč je bogata zakladnica narodnih pregovorov, skrbno izbranih pesniških citatov in odlomkov iz naših pisateljev-klasikov. Iz mnogobrojnih zgledov in vaj se slovniški nauki tako izlahka izvaja, kakor se izlušči kleno zrnje iz dozorelega klasja.

Obe knjigi »Domoznanstvo« in »Slovensko vadnico«, je šolska oblast uradno odobrila, a praktična uporaba v šoli bo dala knjigama najboljšo priporočilo.

— Ceni. odjemalcem Učit. tiskarne! Mnoga šolska vodstva, pa tudi trgovci in privatniki, se obračajo na Učit. tiskarno s prošnjo, da se jim dopošlje vzorce zvezkov, risank itd. za predstoječo šolsko sezijo. Vsem prizadetim se naznanja tem potom, da so vzorci zvezkov popolnoma pošli in je tiskarna oziroma knjigarna Učit. tiskarne siljena poslati mesto vzorcev primerno izbero zvezkov, da ustreže prošnji svojih odjemalcev. Opozorjati pa moramo pri tem, da teh zvezkov pri najboljši volji ne moremo razpošiljati brezplačno, temveč smo primorani računati nanje pripadajoči znesek Din 60.—, kar naj blagovole prizadeti vzeti v znanje in ravnanje.

Knjigarna Učit. tiskarne.

mlačna in še te primanjkuje. Vino povečini cikasto, ima okus po sodu, po zemlji. Pa žejna slovenska duša ga že iztakne. Gazda Stevo toči izvrstno črnino tam v glavni ulici. Pa sedimo zvečer pred njegovo kafano pri litru, kar zbuja pozornost, ker se tu splošno ne pije po litrih. Popoldne ob 3. uri se »zanimanje« nadaljuje do ½7. ure, ko smo prosti. V tem času imamo rezervni častniki šole. Predavajo nam menjaje se 2 podpolkovička in 1 poručnik o raznih »vojnih umetnostih«. Ta šola se vrši na odprtem terenu v okolici. Odmore izpolni pripovedovanje o minuli svetovni in balkanski vojni, o solunski fronti, bolgarskih grozovitostih — Bolgare same pa hvalijo kot hrabe vojake —, o Albaniji, o srbskih žrtvah itd. Zanimiva so ta pripovedovanja, mnogo bolj kakor predavanja. Samo da ne bi bilo te vročine! Žeja, žeja! Zadnjič nam je prinesel poručnik Miodrag, komandir moje čete, ki ima pouk o orožju in streljanju. 3 različne bombe in jih je odprl ter nam razlagal njihov ustroj in kako se z njimi ravna. Naš Dore se je pa kar odmikal in zatrevljaval, da temu ni kar tako, da ni to noben »špas« in da drži rajši pero kakor bombo.

(Dalje prihodnjič.)

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

— Maturantke ženskega učiteljskega šolskih sester v Mariboru iz leta 1915. se vabijo na sestanek 24. avgusta 1925 ob 10. uri v samostanu. Pridite vse!

— Kdo izmed gg. tovarišev(ice) ve za kako primerno stanovanje z zajtrkom za učiteljsko družino ljubljanskega državnega učiteljskega, hčerko tovariša, naj naznani to s ceno vred uredništvu »Učit. Tov.«.

— Nova carinska tarifa. Tiskovna zadruga v Ljubljani je pravkar izdala Zakon o obdaji carinskih tarif z uvoznimi in izvoznimi carinami kakor tudi pripadajoče odredbe. Nanjo opozarjamo vse pridobitne kroge ki knjigo dobe pri založnici za ceno 26.50 Din s poštnino vred.

Imenovanje.

— Imenovanja in razširjenja meščanskih šol. Melhior Risma, ravnatelj meščanske šole v Vojniku, je imenovan za ukazom za ravnatelja meščanske šole v Slovenski Bistrici, ki se otvori s šolskim letom 1925/26.; na meščanski šoli v Ljutomeru pa je g. minister prosvete dovolil paralelno prvega razreda.

Učiteljski pravnik.

— Št. Všetje vojaške službene dobe. Tovariša V. E. v B. opozarjam za slučaj, da se pritoži na Državni svet z ozirom na tozadevni članek v »Učit. Tov.« glede izvajanja min. prosvete, da: »... te odredbe, na katere se prosilec opira, pa so veljale le za avstrijske državne uradnike, a ne tudi za učitelje osnovnih šol itd.«, na § 9. zakona z dne 10. decembra 1888, betreffend die Regelung der Personal- u. Dienstverhältnisse (Končnik 23. zv.), kjer pravi »Die den Volks- oder Bürgerschullehrern im Grunde ihrer militärischen Dienstleistung gebührenden Versorgungsansprüche sind gleich jenen der Civil-Staatsbediensteten durch das Gesetz vom 27. Dezember 1875 (R. G. Bl. Nr. 158), festgesetzt.« — Luči.

— Š. V. določbe iz zakona o budžetskih dvanajstih za avgust—november 1925. Prinašamo izvleček najvažnejših členov zakona, ki se nanašajo na državne uslužbence.

Člen 2. Odobrava se kraljevski vladi, da sme utrošiti za mesece avgust—november leta 1925. preko iznosa odobrenih kreditov na part. 57 še znesek 50 milijonov dinarjev za uveljavitev uradniškega zakona in zakona o prometnem osoblju.

Člen 11. Vse odredbe finančnega zakona 1924/25, kolikor niso bile ukinjene s členom 11. zakona o dvanajstih za april—julij leta 1925, ali z drugimi zakoni, veljajo tudi za čas, za katerega se odobravajo krediti po tem zakonu.

Člen 11. Odobrava se naknadni kredit po part. 57 budž. dvanajstih april—julij l. 1925. v znesku 45 milijonov dinarjev za uveljavitev uradniškega zakona in zakona o prometnem osoblju.

Člen 14. Komorska doklada se pobira do uveljavljenega zakona o izenačenju neposrednih davkov za vso kraljevino po čl. 242 zakona o ustroju vojske in mornarice od vseh davčnih obvezancev v državi neglede na to, da list plačuje kdo slične doklade že po starejših zakonih.

Člen 20. Vsa izvršena izplačila na plače, pokojnine, doklade in potne stroške državnih uslužbencev za čas od 1. septembra 1918 do 31. marca 1925, za katere ni bilo svoj čas dovoljno kredita, se priznajo kot stalni izdatki in se morajo kot taki zaračunati.

Člen 39. Državni uslužbenici, ki so bili pred uveljavljenjem zakona o ustroju vojske in mornarice od 9. avgusta 1923 in uradniškega zakona od 31. julija 1923 izven službe (v pokojju, odpuščen, v ostavki), pa so bili po uveljavljenju teh zakonov vnovič sprejeti ali bodo sprejeti v drž. službo, ne morejo biti upokojeni po novem zakonu pred potekom 3 let, odkar so vstopili vnovič v službo. Če se upokojijo ali uslužbenici pred potekom 3 let, se jim odmeri pokojnina po odredbah prejšnjih zakonov, vendar na podlagi prejemkov, ki so jih imeli ali bi jih imeli, preden so vnovič vstopili v državno službo, in ki ustrezajo položajni plači, ki so jo dobili z reaktiviranjem. Čas, ki so ga prebili v državni službi, odkar so bili vnovič sprejeti, se jim računa procentualno. Rok 3 let se računa po učinkovitem trajanju. Ta določba se ne nanaša na one, ki so bili upokojeni pred razglasitvijo tega zakona, bodisi da jim je pokoj-

nina regulirana ali ne. Od tega so izvzeti oni uslužbenici, ki morajo biti upokojeni pred potekom 3 let po samem zakonu, kakor tudi oni, ki so dovršili število let za polno pokojnino, ti pa le pod pogojem, da ne bodo upokojeni na lastno prošnjo. Dalje se ne nanaša ta odredba na one uslužbence, ki bi bili pred potekom 3 letnega roka upokojeni po členu 137., zadnji odstavek, uradniškega zakona (poškodbe ali bolezni, ki se je pojavila kot posledica izvrševanja službe), in pa na družinske pokojnine uslužbencev, ki so umrli kot aktivni pred potekom 3 letnega roka.

Člen 40. Uslužbenici, ki bodo napredovali v višjo skupino, dobe pravico na osebno pokojnino po prejemkih te skupine šele potem, če so prebili v tej skupini najmanj eno leto službe; v nasprotnem primeru jim pripada pokojnina po prejemkih one skupine, v kateri so poprej bili. Od tega so izvzeti oni uslužbenici, ki se upokojijo zaradi poškodbe ali bolezni, ki so si jo nakopali v službi, in pa oni, ki so dovršili 60 let starosti, ali pa so postali duševno ali telesno nesposobni za službo. Ne velja pa to za družinske pokojnine državnih uslužbencev, ki umro kot aktivni.

Člen 41. Osebe, ki so dovršile 60 let starosti, ne morejo biti sprejete v državno službo.

Člen 50. Odredbam členov 31, 239 in 243 uradniškega zakona se daje sledeče zakonito tolmačenje: Povišek 15% najvišje stopnje osnovne plače se računa za pokojnino samo onim državnim uslužbencem, ki imajo 35 let efektivne službe, oziroma onim uslužbencem državnih prometnih ustanov (železnica), ki imajo 26 odnosno 32 let efektivne službe. Državnim uslužbencem, za katere je izdana odločba, da se ne prevedo, pa so bili zaradi tega upokojeni, kakor tudi onim, za katere v obče ni bila izdana nikakoli odločba o prevedenju, a ki so upokojeni pred potekom roka, ki je določen z zakonom za prevedenje, in sicer neglede na to, da li so do upokojitve dovršili zakonito število let službe oziroma dosegli starost, s katero morejo po zakonu iti v pokoj, pripada pokojnina po plači, ki so jo imeli za časa upokojitve, in sicer po prejšnjih zakonih.

Razpisi služb.

— Razpis stalnih učnih mest na osnovnih šolah ljubljanske oblasti. Veliki župan ljubljanske oblasti, P. br. 10.474. Ljubljana, dne 17. avgusta 1925. Na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti se razpisujejo naslednja stalna mesta, in sicer: I. Srez Kamnik: 1. na šestrazredni osnovni šoli v Mengšu eno mesto za šolskega upravitelja; 2. na trozredni osnovni šoli v Trzinu eno mesto za šolskega upravitelja. II. Srez Kranj: 1. na dvorazredni osnovni šoli v Smledniku eno mesto za šolskega upravitelja. III. Srez Laško: 1. na trirazredni osnovni šoli v Jurkloštru eno mesto za šolskega upravitelja. IV. Srez Krško: 1. na osemrazredni osnovni šoli v Mokronogu eno mesto za učiteljico. V. Srez Ljubljanska okolica: 1. na petrazredni osnovni šoli pri Sv. Petru pri Ljubljani eno mesto za šolskega upravitelja. VI. Srez Radovljica: 1. na enorazredni osnovni šoli na Dobravi pri Jesenicah eno mesto za šolskega upravitelja; 2. na enorazredni osnovni šoli na Dobravi pri Kropi eno mesto za šolskega upravitelja. — Prošnje, in sicer za vsako učno mesto posebe, ki jim je priložiti službeno razpredelnico, zrelostno in usposobljenostno izpričevalo v izvorniku ali v sodno overovljenem prepisu, izpisek iz osebne popisnice o dosedanem zaporednem službovanju in o vseh dosedanjih bolezenskih in drugih dopustih, overovljen po šolskem upravitelju in sreskem šolskem nadzorniku ter zdravniško izpričevalo, ako prosilec še ni stalno nameščen, naj se vložijo pri pristojnem šolskem upravitelstvu najkasneje do 5. septembra 1925. Šolski upravitelji jih mora v dveh dneh odposlati po običajni uradni poti pristojnemu sreskemu poglavarju. Prošnje, opremljene s predpisanim spiskom prosilcev, naj predložijo sreski poglavarji najkasneje do dne 10. septembra 1925 veliki župan ljubljanske oblasti v Ljubljani. Po tem roku dosepele prošnje se ne

bodo upoštevale. Prošnje je opremiti s kolkom za 5 Din, vsako prilogo, razen službene razpredelnice, pa s kolkom za 2 Din.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani. Tov. Alojzij Willitzer, učitelj v Cerknici, 15 Din. Letošnji prejemki znašajo doslej 6506 Din. — Tovariši(ice)! Spominjajte se ob vsaki priliki konvikta, da čimprej dosežemo svoj cilj, Skrbite, da se uvede na vseh šolah ljubljanskega okrožja Slavoj Dimnikov zemljevid »Kamniške planine«, ki ga je založilo naše društvo. Komad stane 10 Din. Pri skupnih naročilih najmanj 10 izvodov stane samo 7.50 Din. Blagajnik.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k »La dame de Monsoreau« »Zvestoba do groba«, 9. zvezek knjižnice »Jutrovi« romanov je pravkar izšel. Ne dvomimo, da ga bodo z veseljem pozdravili vsi prijatelji dobre knjige. »Gospa de Monsoreau« steje med najboljši Dumasove historične romane in je vsakega prva za glasovito trilogijo v »Treh mušketerjih«. Roman je vzbudil zasluženo pozornost, obče zanimanje in soglasno priznanje. Prevod sledi francoskemu originalu in je neskrupulozno. Posebno prednost mu pa daje, da je bogato ilustriran ter prinaša deloma posnetke originalnih ilustracij velike francoske luksuzne izdaje, deloma pa ilustracije — lesoreze — domačega ilustratorja, ki je povsem pogodil dobo in žanr. Knjiga obsega 28 pol ali 419 strani, naslovna slika je originalova, notranji naslovni list pa prinaša tudi dobro pogoden portret avtorjev, a zaključna vinjeta dobro pogodeno šaljivo vinjeto s sliko debelega bratra Gorenflota pred vinskiimi sodi.

Frater Gorenflot je Dumasova šaljiva figura, posneta po Shakespearovem Falstaffu, sama pa je bila vzor na Sinkiewiczzevega Zagloba, Gorenflot je ne baš glavna, pa vendar ena glavnih oseb romana. Kralj Henrik II. in vojvoda d'Anjou sta nosilca historičnega ogrodja povesti, junaški De Bussy in krasna Diana glavna junaka, njuna ljubezen je oni dogodek, iz katerega se rodi vse gorje. Saint Luc in grof de Monsoreau sta akterja, ki služita za folijo, Chicot pa je utež Gorenflota. Ta dva skrbita za zabavo, za zapletek, prigodo, anekdoto, za smeh, za »rozino v pecivu«, oba se udeležujeta politike in intrige, eden premeteno, drugi šegavo. Oba rada sedeta tudi k pijači in jedati in se iznebita včasih kakšne okroglice. Gorenflota pa ne moti njegov karakter, da je jedež in pijanec in babjek, kajti obenem je vere sin svoje cerkve, izvrševalec njene politike. Zato čuti včasih tudi kakšno goriko po debeli plati, včasih pa tudi obleži pod sodom...

Toda pred vsem nas zanima tragika Bussyja, plemiča brez madeža, in Diane, prevarane devojke, ki končno sledi ključ svojega srca. Toda njena sreča traja kratko. Ko prikipi do vrhunca, jej zločin iztrga najdražje.

Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čitvu orose nežne oči, in tudi debelokožnejši bralec ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, trikrat dobrodošel, tembolji, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka. (45 Din broširan, 55 Din v polplatno in 65 Din v platno vezan izvod).

»Jutro« bo nadaljevalo svojo popularno zbirko in jo bo še bistveno popolnilo z originali in najboljšimi prevodi romanov vseh narodov in dob. »Jutrova« knjižnica je že sedaj dragocen zaklad pripovednih spisov, in obče priznanje je dokaz, da smo tudi v tem pogledu na pravi poti.

—k Izabrane pjesme i pripoviesti za mladež od R. F. Magjera. Pod naslovom »Djurđice« izdala je zaslužna za našu kulturo knjižara Stj. Kugli u Zagrebu (Ilica 30) izabrane pjesme i pripoviesti za mladež od hrvatskoga pjesnika i pripovjedača R. F. Magjera. Knjiga je raskošno opremljena, u tvrde korice uvezana sa naslovnim listom od I. Rocha, portretom autorovim od H. Reymanove i predgovorom J. Glembayeve, koja tom prilikom prikazuje 25-godišnji književni rad samoga pisca.

Kako su Magjerova omladinska izdanja prevedena na česki jezik i doživila više izdanja, spomenut ćemo tim povodom sljedeće:

Kad je Magjer god. 1905, nakon petogodišnjega književnikovanja, prikupio i zasebno izdao svoje pjesme i pripoviesti za mladež »Slavice«, donijeo je osječki ugledni dnevnik »Die Drau« pod uredništvom sadašnjega urednika Lavoslava Selingeru u 80, broju od 4. VII. 1905. sa potpisom: K. vrlo pohvalan prikaz, gdje se uz ino kaže: To je lijepo opremljena knjiga pjesama i pripovijedaka koja u lijepom i laganom slogu svojim zanimivim sadržajem podržaje napetu pažnju kod djece... Knjiga potpuno odgovara svojoj zadaći i mi čestitamo mladom učitelju na uspjehu i želimo, da u svojem i interesu hrvatske mladeži još čitav niz požanje takovih i većih uspjeha.

To je bila prva kritika, dok je istim povodom, sada već pokojni, najodličniji naš noviji pedagoški i omladinski pisac, Davorin Trstenjak pisao u mostarskom »Osvitu« (broj 42. od 2. VI. 1906) ovo: »Medju narodnim učiteljima pojavio se vrlo marljiv i plodan omladinski pisac R. F. Magjer. Nema sumnje, on je nadaren čovjek. U njega ima jak nazor za pisanje i književno stvaranje. Što se zametne u njegovoj duši, to mora da se i rodi, a porodaj mu je posve lak. Njegovo pero ne sustaje, nego leti.

Neka ga maturnja sila nagoni, da se žuri, kao da se boji, da će zakasnit. On je kao ona zdrava mati, koja jedno čedo u naramku nosi, a drugomu se već nada i raduje.

On ljubi svoju duševno djecu. U ljubavi su mu začeta i rođena. A to je mnogo. To su sposobnosti, koje nam jamče, da mladi pisac nije bljesak, koji slijevno, pa ga nestaje, nego da je svijetlo, koje će sve ljepše sijati i grijati.

Trstenjak svoj prkaz svršava riječima: »Mi se stariji njegovi drugovi radujemo i iskreno veselimo njegovom radu i mudro očekujemo od njegovog mara i dara. Na nama je red, da ga pomognemo. Pisac stvara čitatelje, ali čitatelji i njega.

Da svaka škola s ove i s one strane Save uzme u učeničku knjižnicu samo po jednu njegovu knjižicu, bilo bi lijepo i dovoljno, a koliko bi tek valjalo, da uzme i po koju za nagradu djeci! Najtoplije preporučam ta djela skolama i roditeljima, a piscu bratski pozdrav!

Tu zasada svršavamo povodom izdanja »Djurđica«, za koje vrijede obe gornje ocjene, pa je suviše dodavati svaka druga riječ — tim više, što je kritika za samo najnovije gore spomenuto Magjerovo djelo rekla, da spada među bisere naše omladinske književnosti, jer je pisano vanrednim pjesničkim i duševnim promatranjem, a po sadržaju vanredno i trajnoga interesa.

—k »Preroda s prilogo »Zdravje«. Izšla je 8. številka tega občeprijubljene lista, ki si stalno pridobiva simpatije vseh krogov. Kar moramo z veseljem pozdraviti je to, da list brez ozira na levo in desno pove — včasih prav brkoko — resnico. Z veseljem opažamo, razvoj protialkoholnega gibanja, ki temelji na stvarni podlagi in vsestranskem upoštevanju teh razmer. List ni prenapet, temveč vseskozi pravilno usmerjen. Zato ga bo s pridom bral vsakdo brez razlike stanu. List stane samo 25 dinarjev na leto ter se naroča pri upravi »Preroda«, Ljubljana, Poljanski nasip št. 10.

—k Zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. II. natis, pregledan in s kazalom izpopolnjen. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena 22.—, s poštnino Din 23.50.

V zbirki zakonov je izšel 2. natis Zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. Izdaji je pridejano obsežno kazalo, ki zelo olajša hitro orientacijo v zakonu. Poleg tega je pridejana tudi tabela, na podlagi katere se takoj lahko izračunajo prejemki državnih nameščencev in nastavljenecv.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 13. junija 1925 v šolskem poslopju v Domžalah. Od 82 članov jih je bilo navzočih 64.

Hospitacija. Pred zborovanjem je bil kot prva točka dnevnega reda praktičen nastop v VI razredu. Tovariš Stenovec je obravnaval prostornino sodaj.

Otvoritev, poročila, dopisi. Po dokončani hospitaciji je tovariš predsednik Tomo Petrovec otvoril zborovanje. Pozdravil je najprej navzoče zborovalce, ki so se kljub slabemu vremenu v velikem številu udeležili zborovanja. Nadalje je

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

pozdravil g. sreskega šolskega nadzornika Miroslava Pretnarja, vse na novo vstopivše člane, čestital k poroki tovarišici de Toni in izrazil tovarišu Tiranu sožalje k izgubi očeta.

Potem so se prebrali došli dopisi. Nadalje se je razvila kratka debata o praktičnem nastopu G. nadzornik Pretnar se je končno zahvalil tov. Stenovcu za njegov trud. Zapisnik zadnjega zborovanja se je prebral in vzela na znanje. Tovarišica blagajničarka je potem poročala o stanju blagajne.

Direktive delegatom. Kot prihodnja točka so bile direktive delegatom za pokrajinsko skupščino UJU v Šoštanju.

Pri slučajnostih je omenil tovariš predsednik, da je odločno proti temu, da odhajajo nekateri zborovalci pred sklepom zborovanja. To naj se v prihodnje opusti! Končno se je tovariš predsednik poslovil od odhajajočih tovarišev in tovarišic, ki so premeščeni v drug okraj. Odhajajo naši prijatelji in tovariši in zapuščajo vrzeli, ki jih bo težko dobro izpolniti. Poslovil se je od vrlega tovariša Antona Germeka in njegove sopoge, oba zapuščata Krašnjo ter se preselita na Ježico pri Ljubljani. Poslovilne besede je govoril tudi našemu dragemu tovarišu Rudolfu Knezu, ki je premeščen iz Št. Vida pri Lukovici na Ig pri Ljubljani. Vsem trem pa je naročil, da nas ohranijo v dobrem in prijaznem spominu.

Nazadnje se je predsednik ponovno zahvalil vsem zborovalcem in tov. Stenovcu, voščil vsem vesele počitnice ter zaključil zborovanje.

+ UCITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA je zborovalo v soboto, dne 9. maja t. l. v osnovni šoli vidonski. Udeležba zelo lepa: navzočih je bilo 89 tovarišev(ic).

Uvodoma je tov. predsednik opozoril na prirodno lepoto gornjega Prekmurja, ki nudi v svojem bahatem zelenju posetnikom izreden užitek.

Zapisnik občnega zbora je tajnik prečital, nakar je bil isti odobren.

Med dopisi se je obširneje razpravljalo o dopisu Učit. doma v Mariboru. O občnem zboru Učit. doma kakor tudi o ustroju in delovanju te ustanove je obširno poročal tov. nadzornik Fran Cvetko. — Več govornikov se je toplo zavzemalo za razširjenje mladinskega lista »Zvonček«. — Končno je tov. predsednik priporočal pristop k »Samopomoči«.

Predavanje. Tov. nadzornik Fran Cvetko je podal metodiška navodila za praktični pouk v računstvu. Navodila so bila res strokovnjaško sestavljena; obdelana je bila snov za vse šole od eno do šestrazredne, od prvega do osmega šolskega leta. Predavatelj je bil pripravljen podati metodiška navodila tudi za pouk slovnice, kar pa je moral — žal — radi pozne ure opustiti. O tej temi bo predavanje na prihodnjem zborovanju. — Vsled istega vzroka je odpadlo tudi predavanje tov. Tomažiča o »knjižvodstvu«.

Samostojni predlogi: Tovariš Franc Zupančič je izročil dva pisma predloga tičoča se izboljšanja gmotnega stanja učiteljstva v Prekmurju in izplačila diferenc na plači za čas od 1. oktobra 1923 do 30. aprila 1924. — Tov. nadzornik Cvetko pa je izročil pismen predlog v zadevi stanarine in naravnih stanovanj za šolske upravitelje. — Oba predloga sta odposlana na merodajno mesto.

Po sijajno uspelem zborovanju se je celokupno učiteljstvo podalo v prijazno Gornjo Lendavo, kjer je bilo pri obedu postreženo prav po staroslovanski gostoljubnosti.

+ OKRAJNO UCITELJSKO DRUŠTVO ZA NOVOMEŠKI OKRAJ je imelo svoje redno zborovanje dne 13. junija t. l. na Čatežu pri Zaplazu. Udeležencev 48.

Tov. predsednik gosp. nadzornik M. Matko pozdravi navzoče in otvori zborovanje z željo, da bi tudi to zborovanje uspelo tako lepo, kot je navadno vedno bilo na Čatežu. Naše vrste počasi, pa stabilno rastejo. Naša zborovanja so bolj obiskana, odkar smo jih prestavili iz mesta na deželo. Zato ostanemo pri tej navadi do pozne jeseni.

Referent prosvetnega odseka tov. Fr. Hočevar poroča v kratkem sledeče: Vsaka šola mora imeti svojo knjižnico. Ta se naj uredi o velikih počitnicah. — Nato poda nekaj kritike o naših šolskih knjigah. Abecednik je pretežak. Četrta čitanka ne odgovarja namenu. — V šolsko knjižnico se naj ne uvaža preveč knjig v vezani besedi. — Naša »Učiteljska tiskarna« naj bi izdala take povesti,

ki vlečejo, kot n. pr. Kekec nad hudim brezdnom in podobno. — Tozadevno se sprejmeta sledeča dva referentova predloga: 1. Vandotove pripovedi se naj izdajo posamezno, vsaka zase, in sicer radi cene, da si jih morejo otroci tem lažje nabaviti. 2. UJU naj po »Učit. Tovarišu« razglasi, kaj je z anketo za sestavo »Čitank za osnovne šole«. Ob enem naj pazi na to, da ne bodo iste »Čitanke« za vso državo.

Diagrami v zemljepisu in v državnem gospodarstvu. Poroča tovariš Tone Lamut. Predavatelj omenja razne znake narodov, ki stoje na nižji stopnji kulture. Preide na znake, iz katerih so nastale v bistvu naše črke. Razmotri v razvoju števil. Najboljše se je obdržalo in razvijalo dalje do današnje popolnosti. Navaja tudi razne znake, ki se še dobe med narodom. — Nato preide na najenostavnejše diagrame, ki nam omogočajo predstavljati si večje količine in števila v medsebojnem razmerju v raznih oblikah. Pokaže in opiše tudi nekaj prikladnih in za šolo uporabnih primerov. — Tovarišu T. Lamutu se priporoča, da se njegovi diagrami razmnožijo, kajti to je precizno delo, ki bi služilo šolam kot učilo.

Za glavno skupščino v Subotici se izvolijo nato sledeči delegati: Marija Franketova, Saša Dominko, Jožica in Albina Ahačičeva, France Berden in Erna Zajčeva. — Za pokrajinsko skupščino v Šoštanju so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: M. Matko, L. Koželj, Marija Franketova. Namestniki: Fr. Hočevar, Gizela Eklova in Anica Trpinova. — Nato se lepo uspelo zborovanje zaključiti.

Po zborovanju se je vršil izlet na Zaplazu in v okolico.

+ UCITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ je zborovalo dne 9. maja 1925 na Pilštanju. Zborovanja se je udeležilo 26 članov.

Pozdrav predsednika. Tov. predsednik je otvoril zborovanje ter pozdravil navzoče, posebno tov. Zoro Čukovo, ki se je prvič udeležila zborovanja.

Zapisnik. Tov. tajnica je prečitala zapisnik občnega zbora.

Dopisi. Na dopis »Narodno-prosvetnega odseka« se je poverila tov. Hernausu naloga, da skliče sejo okrajnega narodno-prosvetnega odseka, pri kateri se naj konstituirajo odbor.

Vabilo na naročbo »Zvončka« se je prečitalo. Predsednik je pozval člane, naj delujejo za razširjenje tega mladinskega lista.

Predavanje. Tov. Hernaus je predaval o temi: »Ljudstvo in mesta« kot nadaljevanje teme: »Nova pota zgodovinske vede«. Za globoko zasnovano predavanje je žel pristrčno zahvalo vseh članov.

Volitev delegatov. Za pokrajinsko skupščino v Šoštanju so bili izvoljeni: delegat tov. Hernaus namestnik tov. Lazar; za glavno skupščino v Subotici: delegat tov. Hernaus, namestnik tov. Potočnik.

+ BELOKRANJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 6. junija 1925 na Vinici.

Ta dan je bil posvečen starosti Belokranjskega učiteljskega društva tov. Lovšinu iz Vinice. Društvo mu je izročilo diplomu častnega članstva.

Vsi, ki cenijo in spoštujejo učiteljevo delo, so prišli, da se poklonijo slavljencu.

Tov. predsednik Barlé je pozdravil zastopnike občne Vinice, Sokola, požarne brambe, hranilnice in posojilnice, ki so prišli, da počaste svojega ustanovitelja-vodnika delavca. Najpristrčnejši pozdrav na je veljal tov. Lovšinu. Pred 35 leti je prišel na Vinico, da uresniči geslo, ki si ga je postavil ob začetku svojega učiteljevanja: »Bodi učitelj in vzgojitelj naroda!« Uresničil ga je. Zvest samemu sebi — je ostal zvest svojemu narodu. Zanimivo so se zaganjali valovi življenja v to skalo — uglasili — izbrusili so jo — a ne izdolbli. S svojim delom v šoli in izven šole si je postavil živ spomenik, ki bo živel med narodom od roda do roda.

Tov. Lovšin je bil učitelj — bil je oče in mati otrok — odraslih in svojih tovarišev. Njegova ljubezen je bila bogata zakladnica, iz katere je črpal — a ne izčrpal — rodila je stoterne sadove.

Bil je buditelj — naroda — orač ledine — v katero je sejal, polagal svoje krepke misli in ostala so društva, katera je vodil vso dobo svojih let, da ob zatonu svojega življenja gleda njih moč in čilost. Ni se bal dela, ne plašil ovir, stopal je dalje po začrtani poti — dokler ni uresničil svojih mladeniških idej.

Odveč bi bilo, da naštevamo njegove tovariške vrline. Kaj je tov. Lovšin, so pričale solze, ki so zablestle v očeh navzočih, ko mu je tov. predsednik izročil diplomu, ki jo je izdelal tov. Čebular, z besedami: »Vzemi tovariš v lep spomin na svojo delovno dobo in vdano ljubezen belokranjskih učiteljev«.

K odlikovanju so mu čestitali vsi zastopniki društva, ki jih je on ustanovil. Istotako mu je čestital sreski šolski referent tov. Lukežič in postavil tovariša v zglede vsem. Ginjnen se je tov. Lovšin zahvalil. Ker mu je to odlikovanje najljubše, ga je veseli sprejel. Vsi navzoči so ga burno pozdravljali.

Čitanje zapisnika se je na željo vseh opustilo.

Tov. Kavčič je predaval zanimivo »Zgodovina Vinice in okolice«. Tov. Živojinović nas je navduševal za »Narodno pesem«, ki bi se naj v osnovni šoli bolje gojila. Tov. Golobčič pa nam je povedal o »Esperantu« in obljubil, da nas pri prihodnjem zborovanju seznanj z osnovnimi pojmi. Vsi referati so bili zanimivi in predsednik se je referentom iskreno zahvalil.

Tov. predsednik je pozval vse učitelje, da se redno udeležujejo zborovanj, pristopi k Slovenski Šolski Matici, »Samopomoči«, redno plačuje članarino in nabira naročnike za »Zvonček«.

Za delegata državne skupščine sta bila določena tov. Barlé in tov. Maričeva. **Poverjenstvu UJU** se pošlje resolucija za izenačenje 50% popusta pri železnicah za vse, tudi upokojece.

Po zborovanju je bil skupen obed. Med petjem in govori je prehitro minil dan lepega slavlja.

+ UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO je zborovalo dne 20. junija t. l. v Mežici. Zborovanci so stali vsi še pod svežim dojemom težke izgube, ki je zadela naše društvo s prerano smrtjo tov. Pavla Koširja. Predsednik se ga je spomnil v lepem, globoko zamišljenem govoru, stavljajoč ga nam kot sijajen vzgojitelj, vzgojitelj, kulturnega delavca, kot moža, ki se je povzpelo po svoji izobrazbi in širokem pogledu v duhovni svet na višine, ki jih redkokdo doseže, kot vzor-narodnjaka, ki si je s svojim življenjskim delom postavil trajen spomenik v narodu, kojega zvesti sin je bil do zadnjega diha. Zbor je sklenil, da mu postavi naše društvo nagrobni spomenik.

Izredno zanimivo je bilo predavanje tov. Mlačnika o modernih strujah v risarskem pouku. Predavatelju je kot priznanemu praktiku in poznavcu strokovne literature uspelo, s svojim psihološko globoko utemeljenimi, s praktičnimi demonstracijami združenimi izvajanji prepričati in ozreti tudi one tovariše, ki bolj ali manj skeptično zro na moderna pedagoška stremjenja. Izrazi se se je želja, da bi izborna predavanje izšlo v tisku.

Zanimivo je bilo tudi poročilo zastopnika našega pedagoškega krožka o pedagoškem tednu v Mariboru.

Iz poročila o projektu osnovnošolskega zakona, ki ga je vlada predložila parlamentu, smo spoznali, da se nobena naših zahtev in želj ni uvaževala in da je projekt v sedanjih oblikah mnogo reakcijo-

narnejši kot v prvotni, ko ga je prejelo UJU v obravnavo in izjavo. Prišlo je do raznih sklepov, mimo drugega na predlog tov. Feiniga tudi do sklepa, da društvo odločno zahteva uveljavljenje disciplinskih predpisov uradniškega zakona tudi za učiteljstvo in da odklanja posebne disciplinske določbe v šolskem zakonu.

H koncu bodi še omenjeno soglasno sprejet in iz nacionalnega vidika utemeljen predlog tov. Zege, ki se izreka proti omejitvam potnih dovoljenj v inozemstvu in predlog, ki se obrača proti številnim uradno odrejenim zbirkam med šolsko mladino.

Pedagoške in šolske drobtine.

× **Reforma srednjih šol na Češkoslovaškem.** Ker se pri nas često razpravlja o umestnosti ali neumestnosti srednješolske reforme, naj seznanimo čitatelje z zakonskim osnutkom, ki ga je izdelalo po obsežnih pripravah in številnih anketah in konferencah češkoslovaško ministrstvo prosvete oziroma njegov odsek za srednje šolstvo. Po novem načrtu bo moral vsak kandidat za visoke šole dovršiti osemletni srednješolski študij, tisti pa, ki ne mislijo nadaljevati študij, bodo lahko izstopili po sedemletnem uspešnem obiskovanju srednje šole. Razen normalnega šolskega tipa bo obstojal tudi klasični, slovanski in poskusni tip. Normalni tip bo imel štiri osnovne razrede, nato pa od petega do sedmega razreda dvoje panog: gimnazijo in realko, v osmem razredu pa tri oddelke. Na ta način se bo lahko vsak dijak šele po četrtem razredu odločil za gimnazijo ali za realko. Osmi razred bo pripravljal dijake izključno za visokošolski študij. — Ukinjeni so takozvani predmeti (botanika, mineralogija itd.) in bodo obstojale samo vede (na pr. prirodne vede). — Učenci meščanskih šol bodo lahko normalno prehajali v odgovarjajoči razred srednje šole. Po dovršenem sedmem razredu položi vsak absolvent zaključni izpit in dobi spričevalo. Po dovršenem osmem razredu se polaga zrelostni izpit za visokošolski študij (matura). Šolski krogi se nadejajo, da bo ta reforma ustregla mnogim zahtevam in koristila osebito v praktičnem oziru, hkrati pa bo pripomogla, da bodo prihajali na visoke šole samo taki srednješolci, ki so res sposobni in ki se tudi dovolj zanimajo za znanstveno delo na univerzi.

LE ORGANIZIRANO PROSVETNO DELO nam bo doneslo večje in trajne uspehe, zato poročajte o vsem in vzpodbujajte vse, ki imajo voljo do dela, naj vstopijo v naš krog kulturnih in prosvetnih delavcev in naj korakajo z nami — za skupnimi smotri!

Odgovorni urednik Ivan Dimnik. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naslovi dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake se dobe pri gospe. **LIKAR, Poljanska c. sta 87**

„Vila Bergman“

Naročajte
šolske tiskovine
pri
Učiteljski tiskarni
v Ljubljani.

Vsem šolam v nabavo:

1^a ameriansko Prašno olje
raf., kisline prosto in brez vonja, znamke „Hygieni“,
v pločevinastih posodah in železnih sodčkih.

1^a Karbolinej

orehovorjave barve, usede prost
priporoča po nizkih cenah

Avgust Žlahtič

razpečavanje amerik. mineralnooljnih
in kemikalnih produktov

Telefon 66.

Maribor, Slovenska ul. 2.

Selikan
ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK.
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.